

Alcoholreclame valt niet te ontlopen

In onze huidige samenleving worden wij bijna voortdurend geconfronteerd met reclame. Een fors deel van die reclame is reclame voor alcoholhoudende drank. Wie een krant openslaat ziet alcoholreclame. Bier wordt met kratten vol tegen gereduceerde prijzen aangeboden, vooral in de gratis wijkkranten en de krantjes van supermarkketens. Op straat worden we eveneens geconfronteerd met een veelheid aan alcoholreclame, vooral via posters, uithangborden en aankondigingen bij café's.

In de ether is het al niet anders. In 2007 zijn via de Nederlandse TV-zenders ruim 14.500 alcoholspotjes uitgezonden. Afgerond 40 spotjes per dag ! Daar komt bij dat reclame via de beeldbuis de meest indringende vorm van reclame is. Ook via de radio wordt veel alcoholreclame over de consument uitgestort. De kans om een dag niet met alcoholreclame geconfronteerd te worden, is door dit alles vrijwel nihil.

Sinds het verschijnen van het boek "Verborgene Verleiders" is het maken van reclame een wetenschap geworden. Vroeger was het voldoende om het bestaan van een product bekend te maken, met eventueel enkele kwaliteitskenmerken. Tegenwoordig bestaat reclame uit een psychologisch uiterst doordacht systeem voor het verkopen van illusies en suggesties. Het product staat niet langer centraal, maar de illusie of de suggestie.

Illusies hebben een grote verleidingskracht. Daarom probeert de alcoholreclame de illusie te verkopen dat door het drinken van de betreffende drank, zaken als feestelijkheid, gezelligheid of succes binnen handbereik komen. Die suggestie zit, nauwelijks gecamoufleerd, achter de spotjes op de beeldbuis. Suggestieve reclame levert meer verkoop op dan het simpelweg noemen van het product en de kwaliteiten ervan.

Jongeren zijn extra gevoelig voor suggestieve reclame. Enerzijds omdat hun hersenen nog niet tot volledige ontwikkeling zijn gekomen. Daardoor doorzien zij het onlogische van veel reclame niet. Anderzijds hebben zij nog onvoldoende levenservaring opgedaan, waardoor zij nog geen kritische houding hebben tegenover alles wat op hen af komt. In dit licht beschouwd is het uiterst verontrustend dat bijna de helft van de TV-reclame voor alcohol 's middags en in de vroege avond (vóór 21.00 uur) wordt uitgezonden. Op die tijdstippen bereikt de reclame ook (zeer) jonge kinderen.

Ruim driekwart van alle alcoholreclames via de beeldbuis betreft reclame voor bier. Toevallig (of niet-toevallig ?) een drank die jongeren volgens de wet al op hun zestiende jaar mogen kopen, in bezit hebben en in het openbaar consumeren (behalve daar waar gemeenten een verbod hebben uitgevaardigd). Bier is bij jongeren veruit de populairste alcoholhoudende drank.

Bier levert globaal ongeveer de helft van alle alcohol die in Nederland geconsumeerd wordt. Een percentage van 76 voor het aandeel van de bierreclames in het totaal van de alcoholreclame, is dus buitenproportioneel hoog. De bierconcerns zijn blijkbaar bijzonder gretig om nieuwe consumenten binnen te halen. En waar is het gemakkelijker om nieuwe consumenten te winnen, dan onder een publiek dat nog helemaal niet drinkt. Dus reclame met een jonge uitstraling. Formeel gericht op volwassenen, maar aantrekkelijk voor jongeren.

dr.ir. D. Korf

BOB in meerderheid niet langer alcoholvrij

Sinds 2001 kent Nederland een BOB-campagne. Bedoeling is dat bij het uitgaan personen die met één auto reizen, uit hun midden een BOB kiezen, een "Bewust Onbeschonken Bestuurder". Die blijft nuchter en kan dan na afloop de anderen veilig naar huis brengen, en daardoor bijdragen aan de vermindering van de onveiligheid in het nachtelijke verkeer.

Na een hoopgevende start, begint de BOB-campagne inmiddels sleetse plekken te vertonen. In 2005 constateerde Team Alert, een jongerenorganisatie voor verkeersveiligheid, dat de BOB nogal eens stoned was van de cannabis. Cannabis werkt ontspannend, waardoor de reactiesnelheid en de waarnemingscherpte minder worden, en de bereidheid om risico's te nemen groter wordt. Cannabis veroorzaakt een geheel met alcohol vergelijkbare vermindering van de veiligheid in het verkeer.

Team Alert doet overal in het land onderzoek bij discotheken en jongerenfestivals. Jongeren wordt gevraagd of zij vrijwillig mee willen werken aan het onderzoek. Zo ja, dan krijgt de BOB een stempel en legt aan het eind van de avond een blaastest af.

Vorig jaar constateerde Team Alert dat de BOB steeds vaker toch alcohol bleek te drinken. Bij een controle in februari bij een disco in Uitgeest, bleek 31% van hen alcohol gedronken te hebben, en wel zoveel dat zij meer dan 0,2 promille alcohol in het bloed hadden. In maart, bij een feest in Ahoy een maand later, had "slechts" ruim 19% van de bestuurders meer dan 0,2 promille alcohol in het bloed. In oktober was het in Drachten echter

helemaal mis met de BOB, maar liefst 42% van de mannelijke bestuurders en 16 procent van de vrouwelijke bestuurders had gedronken.

Afgelopen voorjaar deed Club Judge, een zelfbenoemde kwaliteitsinspectie van het uitgaansleven, een uitgebreid onderzoek naar het alcoholvrij zijn van BOB. Daarbij zijn tienduizend "uitganders" in de leeftijd tussen 18 en 35 jaar ondervraagd. Er werd geen blaastest afgenomen, uitsluitend gevraagd naar het alcoholgebruik die avond.

De uitkomst was schokkend. Maar liefst zeventig procent van de bestuurders verklaarde gedronken te hebben. Het waren vooral de mannelijke BOB's die verklaarden een "paar glazen" gedronken te hebben. Maar liefst 91% van hen! Van de vrouwelijke bestuurders was dat 47 procent.

Gemiddeld ging het bij de mannelijke bestuurders om 3,6 glazen drank. Duidelijk minder dan de consumptie van hun passagiers, maar toch veel te veel om veilig aan het verkeer deel te kunnen nemen. Ook naar aantal glazen deden de vrouwelijke bestuursters het beter dan hun mannelijke collega's. Hun gemelde consumptie bedroeg gemiddeld 1,9 glas.

Het nieuwe van de BOB-campagne is er af. Daardoor nemen steeds meer bestuurders het wat gemakkelijker met hun vrijwillige verplichting om nuchter te blijven. Daarnaast is de geloofwaardigheid van de campagne aangetast door een al te duidelijke associatie met Heineken, de mede-financier. De campagne is in een vicieuze spiraal terecht gekomen. Jongeren die als BOB veilig thuis zijn gekomen hoewel zij toch wat gedronken hadden, vertellen dat graag verder. En zo raakt het doel van de campagne steeds verder uit zicht.

Dingeman Korf

TV-reclame voor alcohol mogelijk verder beperkt

Teneinde het drankgebruik onder jongeren te verminderen, heeft het kabinet besloten om reclame voor alcoholhoudende drank tot 21.00 uur van het TV-scherm te weren. De maatregel is onderdeel van de nieuwe mediawet, die eind dit jaar van kracht moet worden.

In 2007 zijn door de Nederlandse TV-zenders ruim 14.500 alcoholspots uitgezonden. Bijna de helft daarvan werd uitgezonden vóór 21.00 uur. Daarmee werden dus ook veel jongeren beneden de leeftijd van 16 jaar bereikt. Alcoholreclame mag niet gericht zijn op minderjarigen. Terecht dus dat de

overheid een tijdstip stelt waarna de alcoholreclame pas mag beginnen.

De nieuwe mediawet is tegen eind juni in de Tweede Kamer besproken. Sommige fracties stelden voor om het aanvangstijdstip voor de alcoholreclame op 23.00 uur te stellen. Minister Plasterk van cultuur hield vast aan 21.00 uur, maar zegde wel toe het effect van dat tijdstip te zullen evalueren. Mocht blijken dat alle alcoholreclame die nu vóór 21.00 uur wordt uitgezonden, straks bijvoorbeeld tussen 21.00 en 21.15 uur wordt uitgezonden, dan houdt de minister invoering van een later aanvangstijdstip zeker voor mogelijk.

CODE VOOR ALCOHOLRECLAME NIET BRUIKBAAR TEGEN "BUZZEN"

Begin juli deed de Reclame Code Commissie (RCC) uitspraak over een klacht die STAP had ingediend tegen het bedrijf Buzzer met betrekking tot diens campagne voor Grolsch. De RCC oordeelde dat de beoordelingen van het product door de deelnemers, zoals gepubliceerd op de website buzzer.nl geen reclame-uitingen waren.

In het vorige nummer van dit blad berichtten wij over het "buzzen" onder de kop "Alcoholbranche beproeft nieuw reclamekanaal". Wij meldden dat Grolsch en Heineken gebruik hadden gemaakt van deze nieuwe reclamestrategie. Tegen de campagne voor Grolsch Dunkel Weizen, een nieuw speciaal bier, diende STAP een klacht in bij de Reclame Code Commissie (RCC).

Grolsch had het bedrijf Buzzer opdracht gegeven om met behulp van zo'n duizend testers het oordeel van de consument over zijn nieuwe product te testen. De testers kregen tegen betaling van 4,50 euro een promotiepakket met acht flesjes en glazen thuisbezorgd. Dat pakket moesten zij gebruiken om het bier te testen met hun vrienden, en vervolgens hun reactie te geven op de website.

De RCC constateerde dat er op de betreffende website ook enkele (licht) kritische opmerkingen over het product gepubliceerd waren ("...niet echt een topper ..."). Daardoor bevatten de meningen naar het oordeel van de RCC voldoende neutraliteit. Het waren geen openbare aanprijzingen, dus was er geen sprake van reclame.

De RCC heeft zichzelf dus onbevoegd verklaard met betrekking tot het "buzzen", want het is geen reclame. Deze nieuwe vorm van alcoholmarketing valt dus buiten de reclamecode. Het paradepaardje van de zelfregulering van de alcoholbranche, staat buiten spel.

Gaat de branche er iets aan doen, of moet de overheid ingrijpen?

COLOFON

De GO: tweemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880.

Postabonnement € 10,- per jaar.

Verantwoordelijk eindredacteur:

Dr. ir. D. Korf, Dresselhuijsweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@tiscali.nl

Administratie:

W. Matla, Hof van Delftlaan 119, 2613 BL Delft, tel. 015-2126904, giro 849 058.

Artikelen voorgaande nummers:

www.angob.nl

Minister wil happy hours niet verbieden

In 2005 sprak de Tweede Kamer de wens uit dat de zogenaamde "happy hours" verboden zouden worden. Begin 2007 verklaarde minister van volksgezondheid Klink dat hij werk zou gaan maken van een dergelijk verbod. Enkele maanden later bleek hij daar geen voorstander meer van. En onlangs verklaarde hij in een interview dat hij niet tegen "goedkope alcoholuurtjes" is.

Gedurende de zogenaamde "happy hours" bieden café's alcoholhoudende drank aan met forse korting. De korting kan oplopen tot 50 procent. Die kortingsacties zijn vooral bedoeld om op uren dat er gewoonlijk weinig bezoek is, extra publiek naar het café te lokken. Onderzoek door de universiteit Twente heeft uitgewezen dat in de grote steden één op de drie café's happy hours houdt.

Omdat veel jongeren, ook scholieren beneden de leeftijd van 16 jaar, die happy hours bezoeken, vond de Tweede Kamer in 2005 dat de happy hours verboden zouden moeten worden. De toenmalige minister Hoogervorst kwam aan uitvoering van de maatregel niet meer toe. De nieuwe minister van volksgezondheid Klink zegde kort na zijn aantreden toe om werk te zullen gaan maken van zo'n verbod. Enkele maanden later verklaarde hij echter dat hij afzag van een generiek verbod op happy hours. Wel zou hij hierover een gesprek aangaan met Horeca Nederland en de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Afgelopen voorjaar mocht minister Rouvoet op het Nederlands Congres

Volksgezondheid het gevonden compromis bekend maken. De gemeenten zouden de bevoegdheid krijgen om happy hours en stuntprijzen voor drank in café's te verbieden (zie ons artikel daarover in de GO van mei jl.). Het probleem werd door de regering afgeschoven naar de gemeenten.

Een bevoegdheid is echter geen verplichting. Gemeenten kunnen nalaten van hun bevoegdheid gebruik te maken. Dat leidt dan tot een versnippering van het beleid. Naast elkaar gemeenten met en gemeenten zonder een verbod (onder andere afhankelijk van de invloed van de plaatselijke horeca op de gemeenteraadsleden). Dat werkt alcoholtoerisme in de hand.

Onlangs verklaarde minister Klink in een interview met de Volkskrant (gepubliceerd 16 juni) dat hij geen problemen heeft met happy hours. Hij zou helemaal geen tegenstander zijn van goedkope alcoholuurtjes. De CU heeft bij monde van kamerlid Voordewind opheldering hierover gevraagd van de minister.

Wij denken dat dergelijke uitspraken van de minister, de bereidheid van

gemeentebesturen om happy hours te verbieden, niet bepaald zullen bevorderen. De gemeenten kunnen zich nu achter de minister verschuilen. Zij kunnen zich op de uitspraken van de minister beroepen om geen verbod uit te vaardigen. De minister ondermijnt daarmee zijn eigen beleid.

Overigens zijn wij van mening dat een verbod op happy hours een te smal, te veel op het bestrijden van incidenten gericht beleid is. Jongeren consumeren slechts éénvijfde van hun alcoholgebruik in de horeca. Viervijfde van de door hen geconsumeerde drank bereikt hen via winkels (supermarkten, slijterijen, enz.). Een maatregel uitsluitend gericht tegen de horeca zet dus weinig zoden aan de dijk. Bovendien schept zo'n maatregel ongelijkheid tussen de alcoholverstrekkers. Er zou daarom volgens ons een **landelijk geldend wettelijk totaalverbod op prijsstunten met alcoholhoudende dranken** moeten komen.

Dingeman Korf

VERENIGDE NATIES DRUGSRAPPORT VOOR 2008

Het Bureau Drugs en Misdad van de Verenigde Naties (UNODC) bracht eind juni zijn rapport voor 2008 uit. Het rapport waarschuwt voor een toevloed van illegale drugs naar de VS en West-Europa, maar wijst er tevens op dat de volksgezondheid daar meer bedreigd wordt door tabak en alcohol dan door illegale drugs.

Het rapport meldt dat in Afghanistan de oogst van illegale opium in 2007 een recordhoogte bereikte, het dubbele van die in 2005. In Colombia was sprake van een toename van de cocaïne met 27 procent in één jaar tijd. Het rapport verwacht daarom een toename van het aanbod aan heroïne, cocaïne en morfine op de illegale markt in 2008. Er is reeds sprake van dalende prijzen. Dat lokt nieuwe gebruikers aan.

Ook de oogst van cannabis bereikte in Afghanistan een ongekende hoogte. Mogelijk is dat land vorig jaar Marokko voorbijgestreefd als producent, en anders zal dat in 2008 gebeuren. Ook voor cannabis verwacht UNODC een daling van de prijs. Verder is in 2006 geconstateerd dat de in de VS in beslag genomen cannabis een tweemaal zo hoog THC-gehalte had als tien jaar eerder.

Het rapport meldt dat iets minder dan 5 procent van de volwassen wereldbevolking in 2007 ten minste eenmaal drugs heeft gebruikt. Drugsgebruik heeft in 2007 geleid tot ca. 200.000 doden. Daar staan 5 miljoen tabaksdoden en 2,5 miljoen alcoholdoden tegenover. Voor de volksgezondheid zijn tabak en alcohol dus een veel grotere schadelijke dan drugs. Zorgwekkend is de toename van het gebruik van illegale drugs in enkele ontwikkelingslanden.

Cannabis gevaarlijker dan gedacht

Cannabis staat dicht bij alcohol dan bij de opiaten. Cannabis is dus gevaarlijk, maar niet zo extreem gevaarlijk als bijvoorbeeld heroïne of morfine. Net als alcohol, blijkt ook cannabis bij regelmatig matig gebruik op de lange duur schadelijke effecten te veroorzaken.

Cannabis wordt in de Westerse wereld vooral door jongeren veel gebruikt. De actieve stof uit cannabis, THC veroorzaakt net als alcohol een voorbijgaande roes. Tijdens de roes zijn diverse hersenfuncties gestoord. Waarnemen, concluderen en reageren verlopen onnauwkeurig of foutief. Dit zijn echter voorbijgaande effecten.

Ernstiger is het al lang bekende feit dat een overdosis een hartaanval of een cannabis-psychose kan veroorzaken. Wanneer cannabis gerookt wordt dan vindt op den duur aantasting van longen en luchtwegen plaats, net als bij tabak. Over verdere effecten van langdurig matig gebruik, was tot voor kort weinig bekend.

Net als morfine, heeft cannabis ook een nuttige toepassing als medicijn. Het kan de oogdruk verlagen bij glaucoom, het kan de misselijkheid bij chemothe-

rapie tegengaan, en het kan bepaalde soorten pijn verlichten (migraine, MS). Het is dan ook sinds september 2003 in ons land op doktersrecept verkrijgbaar.

In 2001 is ontdekt dat in het eerste uur na het roken van een joint, de kans op een hartaanval vergroot is. Daarvoor is dus geen overdosis nodig zoals eerder gedacht werd. Ruim een jaar later werd ontdekt dat langdurig matig gebruik leidt tot vernauwing van de bloedvaten in de hersenen. In 2004 werd ontdekt dat regelmatig cannabisgebruik de kans op depressiviteit vergroot.

Recent Amerikaans onderzoek onder J.L. Cadet, begin dit jaar gepubliceerd, heeft aangetoond dat cannabis de vet- en cholesterolstofwisseling verstoort. Dat leidt op de lange duur tot leverschade en tot dichtslibben van de bloedvaten. Het effect treedt al op bij een gebruik van 28 joints per maand. Een zeer matig gebruik dus.

Net zoals 1 glas alcohol per dag op de lange duur de kans op borstkanker doet toenemen, vergroot 1 joint per dag de kans op een hartinfarct of een hersenbloeding.

Chemie van verslaving

(Over genen, hersenstofjes en sociale zwakte)

Uitgeverij Praelum heeft eind mei het boek "Chemie van verslaving" uitgebracht, geschreven door drie auteurs. Twee daarvan, Toine Pieters en Stephen Snelers zijn wetenschappelijk onderzoeker bij het VU Medisch Centrum. De derde, Anja Krabben is freelance journaliste en tekstschrijfster. Het boek is bedoeld voor beroepsbeoefenaren en studenten, maar ook voor leken met voorkennis van het onderwerp. Aan het woord komen onderzoekers, behandelaars, (ex-)verslaaf-

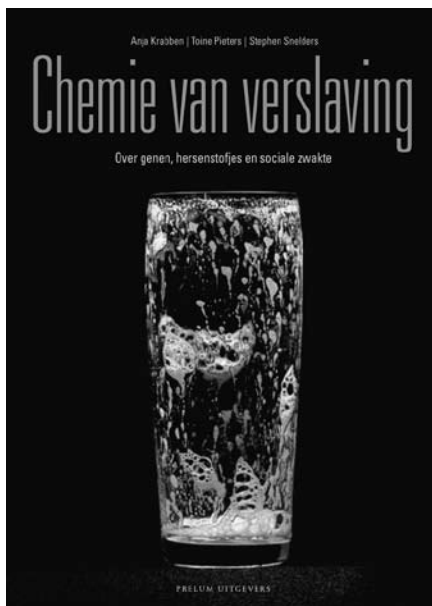
Het boek is geschreven in discussievorm. Tegenover de mening van de ene deskundige staat die van een ander. Soms verschillen die meningen weinig, soms staan zij diametraal tegenover elkaar. Ook meningen en beknopte levensgeschiedenissen van (ex-)verslaafden komen aan bod. Het boek is hierdoor geen gemakkelijk leesbaar recht-toe-recht-aan betoog. De lezer moet er goed zijn aandacht bij houden, wil hij de draad van het verhaal niet kwijt raken. Het hoofdthema van het boek is : **verslaving is een hersenziekte**.

Na een Voorwoord en een Inleiding, volgen zeven hoofdstukken. Elk hoofdstuk is onderverdeeld in een aantal paragrafen, die verschillende aspecten van het hoofdthema van het hoofdstuk belichten. Het eerste hoofdstuk belicht de opvattingen over verslaving in de loop der historie. Het tweede hoofdstuk de geschiedenis van de behandeling van verslaving. Het derde hoofdstuk risicofactoren en erfelijke aanleg. Hoofdstuk vier bespreekt de kloof tussen de opvattingen van de deskundigen en die van het publiek. Hoofdstuk vijf bespreekt behandelmethoden voor verslaving. Hoofdstuk zes richt de blik op de toekomst (screenen, testen enz.) en hoofdstuk zeven vormt een epilogo.

Het bovengenoemde vult 199 pagina's. Daarna volgt nog een hoofdstukje getiteld "De werking van . . ." waarin de werking van diverse verslavende middelen kort wordt uitgelegd. Vervolgens nog websites en adressen, bibliografie, woordenlijst, lijst van geïnterviewden, noten, beknopte cv's van de auteurs en een register.

De Inleiding begint met de zin "Het gebruik van genotsmiddelen om te ontspannen, te vergeten, te durven en te dromen is een existentiële behoefte van mensen". Een stelling waar direct al vraagtekens bij gezet kunnen worden. Want genieten, ontspannen, enz. kan ook zonder een genotsmiddel. Genieten, ontspannen, enz. zijn zelf een existentiële behoefte van mensen. Genotsmiddelen zijn slechts een "middel tot . . .".

Hoofdstuk 1 is getiteld "Chemie van verslaving : een reis door de tijd". Veel chemie is er in dit hoofdstuk echter niet te vinden. Zo wordt de vraag niet gesteld hoe zo'n klein molecuul als alcohol tot verslaving kan leiden, en hoe dat chemisch in zijn werk zou kunnen

gaan. De theorie van de vorming van verslavende alkaloïden uit acetaldehyde blijft buiten beeld. Het hoofdstuk handelt over (alcohol)verslaving als ziekte, over de vragen erfelijk belast of door omgevingsfactoren veroorzaakt, over medisch of moreel probleem.

Hoofdstuk 2 heeft de duidelijke titel "Het is een ziekte . . . een hersenziekte . . . een chronische hersenziekte". Verslaving heeft een biochemische basis, en dat leidt naar de huidige aanpak met medicatie en gedragstherapie. De vraag rijst : zijn de door alcohol of cannabis veroorzaakte veranderingen in de hersenen tijdelijk of blijvend ? In dit hoofdstuk de opmerkelijke uitspraak van prof. Wiers, hoogleraar experimentele psychologie in Nijmegen, : "**Als het om je gezondheid gaat, kun je het beste helemaal niet drinken tot je veertigste**".

Hoofdstuk 3 heet "Ken je familie". Verslaving wordt mede mogelijk gemaakt door erfelijke aanleg. Maar omgevingsfactoren leveren een minstens zo belangrijke bijdrage, evenals opvoeding en karakter (impulsiviteit). Een eenduidig verslavingsgen bestaat niet. Verslaving is multifactorieel bepaald. Naast een aangeboren vatbaarheid, moet er ook een "besmetting" plaats vinden voordat het tot verslaving kan komen. Toegankelijkheid en beschikbaarheid van het middel blijven daarom belangrijk, evenals cultuur en religie.

Over het enzym dat alcohol afbreekt (ADH), wordt opgemerkt dat er genetische varianten van bestaan. En dan volgt : ". . . (zijn) mensen met deze varianten in staat om alcohol sneller om te zetten in aldehyde-dehydrogenase". Dat is onzin. Alcohol wordt met behulp van ADH omgezet in acetaldehyde.

In hoofdstuk 4, getiteld "Loser, zieke of vrijwillig gebruiker" komt, overigens niet voor de eerste keer in het boek, ook sociaal-psycholoog Peter Cohen aan het woord : "*Verslaving bestaat niet. Intensief gebruik wel. En intensief gebruiken is een zelfgekozen manier van leven, een intensief gebruiker kan daarom op elk moment zelf beslissen weer te stoppen*". Een achterhaalde opvatting uit de hippie-jaren, die Cohen nog steeds niet heeft willen aanpassen aan de huidige stand van de wetenschap. Trouwens ook in de hippie-jaren stond de opvatting van Cohen lijnrecht tegenover die van de ervaringsdeskundigen van de AA (machteloosheid tegenover verslaving). Stoppen is een proces van vallen en opstaan. Op elk moment zelf beslissen is er niet bij.

Hoofdstuk 5, getiteld "Veel wegen leiden naar soberheid" handelt over de verschillende vormen van verslavingszorg, geïllustreerd met een drietal levensgeschiedenissen van (ex-)verslaafden.

Hoofdstuk 6 gaat over de ontwikkeling van screeningsmethoden, testen en vaccins. Een vaccin tegen het roken lijkt er inmiddels binnen redelijke tijd aan te komen. Screenen en testen leiden naar voorspellende geneeskunde, en die kan weer leiden tot regels en verboden. Hoofdstuk 7 stelt dan de vraag of wij op grond van tests al als verslaafd beoordeeld kunnen worden terwijl we het nog niet zijn, en misschien ook nooit zullen worden.

De schrijvers van het boek hebben ernaar gestreefd zo actueel mogelijk te zijn (zelfs het drugsdebat van maart 2008 wordt nog genoemd). Dit lijkt te hebben geleid tot een wat minder zorgvuldige controle op fouten. Uw recensent kwam nogal wat slordigheden tegen. Bijvoorbeeld bij een onderwerp in het enkelvoud, het werkwoord in het meervoud (dit soort . . . . voortkomen), na een onzijdig woord in de bijzin "ze" in plaats van "het", in twee opeenvolgende zinnen eerst schrijven "Het NIDA" en vervolgens "de NIDA", een verdrievoudiging is iets anders dan een toename met 300 procent (dat is namelijk een verviervoudiging), het vreemde woord "pleidooiholder" in plaats van pleitbezorger.

Verder "de patiënten werden regelmatig controleert . . ." in plaats van gecontroleerd, "als de viool kwijt is" in plaats van "als zij de viool kwijt zijn", "dat hele ernstig lijden" in plaats van "dat heel ernstige lijden", "drugsgebruik wordt herwaardeerd" in plaats van hergewaardeerd enz.

Het boek telt 256 pagina's, meet 17 x 24 cm, is uitgevoerd als paperback, en kost € 24,50

dr.ir. Dingeman Korf

Trimbos : minder drinkers onder 12- en 13-jarigen

VANAF 15 JAAR ONVERMINDERD HOOG ALCOHOLGEBRUIK

Sinds 2003 is het aantal kinderen dat alcohol gebruikt, in de jongste leeftijdscategorie duidelijk afgenomen. In de leeftijdsgroep van 15 tot 18 jaar is het gebruik echter nog onverminderd hoog. Aldus de cijfers over 2007 van het Trimbos Instituut.

Bij het vorige onderzoek, in 2003, had van de twaalfjarigen ruim 70 procent al eens alcohol gedronken. Vorig jaar was dat percentage gedaald naar 55. Nog steeds een veel te hoog percentage, maar de duidelijke daling over de afgelopen vier jaar geeft hoop op een verdere daling de komende jaren.

Te vroeg en te veel drinken door jongeren, is de afgelopen jaren veel in de publiciteit geweest. Onderzoekers van het Trimbos Instituut denken dat de daling van het percentage drinkers in de jongste leeftijdscategorie, vooral te danken is aan de ouders. Die zijn zich meer bewust geworden van de schadelijkheid van alcohol voor het zich nog ontwikkelende brein. Hoe jonger het kind, hoe schadelijker de alcohol. Maar ook : hoe jonger het kind, hoe meer invloed ouders kunnen uitoefenen.

Het percentage van de jongeren dat al eens alcohol gedronken heeft, loopt op van ca 55 procent op 12-jarige leeftijd, via 65% op 13-jarige leeftijd naar 80% op 14-jarige leeftijd. Gemiddeld over de leeftijdsgroep 12-14 jaar bedroeg het percentage "al eens gedronken" in 2003 tachtig procent en in 2007 negenenzestig procent. Een daling waar vooral de 12- en 13-jarigen toe hebben bijgedragen.

In maatschappelijk opzicht belangrijker dan de leeftijd bij de eerste kennismaking met alcohol, zijn de leeftijd waarop regelmatig alcoholgebruik begint en de hoeveelheden die dan gedronken worden. Het Trimbos vraagt bij zijn onderzoek daarom tevens of men de afgelopen maand alcohol gedronken heeft, en of men ook 5 of meer glazen op één avond drinkt (binge drinken).

Van de 12-jarigen had bijna 20 procent de afgelopen maand gedronken, van de 17-jarigen ruim 80 procent. Voor de leeftijdsgroep 12 t.e.m. 14 jaar als geheel, was het gemiddelde ca. 33 procent. In 2003 was dat nog bijna 50 procent geweest. Ook hier dus een flinke afname bij de jongste leeftijdsgroep. Binge drinken kwam voor bij minder dan 10 procent van de 12-jarigen, bij ca. 16 procent van de 14-jarigen en bij bijna 50 procent van de 16-jarigen.

Opvallend is dat er geen vermindering van het drinken geconstateerd is in de leeftijdsgroep 15-18 jaar. De percentages van "al eens gedronken", van "afgelopen maand gedronken" en van "5 of meer glazen op een avond" bleven alle nagenoeg onveranderd. De meeste jongeren die iedere week drinken, beginnen daarmee op de leeftijd van 14, 15 of 16 jaar. Velen beginnen er dus mee nog voordat zij

wettelijk alcohol mogen kopen.

Gezien de nog altijd hoge percentages onder de 14- en 15-jarigen, blijft de noodzaak van een speciaal op jongeren gericht preventiebeleid onverminderd bestaan. Verhoging van de wettelijke leeftijdsgrens naar 18 jaar voor alle alcohol, lijkt hiervoor de meest effectieve maatregel. Daarnaast kunnen prijsverhoging (via accijns), strengere beperkingen voor de alcoholreclame, betere handhaving van de wet en beperking van het aantal verkooppunten een belangrijke bijdrage leveren.

Dingeman Korf

Code alcoholreclame gewijzigd

Op 1 juli is de herziene Reclamecode voor Alcoholhoudende Dranken in werking getreden. Hierin is ook de gewijzigde slogan "alcohol onder de 16, natuurlijk niet" opgenomen, waarover wij in het vorige nummer van dit blad berichtten. Daarnaast is bepaald dat de bepalingen die golden voor de ether- en bioscoopreclame, voortaan ook zullen gelden voor de gedrukte reclame. De gewijzigde slogan over de leeftijdsgrens, zal dus ook in kranten en tijdschriften verschijnen.

Met betrekking tot de leeftijdsgrens, is door de alcoholbranche met het ministerie afgesproken dat men de handen ineen zal slaan om te komen met een gezamenlijk communicatieplan. De combinatie van goede voorlichting met betere handhaving van bestaande regels, moet leiden tot een verdere daling van het aantal jongeren onder de 16 dat alcohol drinkt.

De alcoholbranche krijgt dus weer zijn zin : geen aanscherping, de bestaande regels blijven gehandhaafd.

VWA deelde boetes en waarschuwingen uit

De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) heeft bij speciale acties in de tweede en derde week van juli, boetes en waarschuwingen uitgedeeld wegens overtreding van de Drank- en Horecawet. Eerst was Terschelling aan de beurt, en vervolgens Nijmegen.

De VWA is belast met het toezicht op de naleving van de Warenwet, de Drank- en Horecawet en de Tabakswet. Daartoe vinden inspecties plaats bij producenten en bij verstrekkers, en worden goederen in laboratoria van de VWA gecontroleerd (de vroegere Keuringsdienst van Waren).

In het kader van zowel de Drank- en Horecawet als de Warenwet, vinden niet alleen inspecties plaats bij reguliere bedrijven, maar ook bij verstrekkers tijdens evenementen. Speciale aandacht krijgen jaarlijks de omgeving van jongerencampings, de Nijmeegse vierdaagse, de Sneekweek, de Tilburgse kermis en Leidens ontzet.

In de omgeving van jongerencampings is veel horeca, in het bijzonder disco's. Op Terschelling en in Renesse, waar veel jongerencampings geconcentreerd zijn, werden in het verleden bij disco's, horeca en supermarkten veel overtredingen van de leeftijdsgrens voor alcoholverstreking geconstateerd.

Dit jaar vond in de eerste vakantie-week een speciale controleactie plaats op Terschelling. Op campings werd veel alcoholgebruik geconstateerd, ook door jongeren beneden de 16 jaar. Twee campinghouders vertoonden tijdens de inspecties agressief gedrag. Dat is gerapporteerd aan de politie en de burgemeester. Bij een discotheek waar in voorgaande jaren het één en ander mis was, werd nu gewerkt met

een strikt toegangsbeleid en een polsbandjessysteem.

In totaal werden op Terschelling acht boetes en twee schriftelijke waarschuwingen uitgedeeld. Overtreders waren café's, supermarkten, een camping en een slijterij. Het aantal overtredingen lag op Terschelling fors lager dan in voorgaande jaren. De ondernemers weten dat de VWA extra aandacht aan het eiland besteedt, en gaan daarnaar handelen.

In de tweede vakantieweek werd de Nijmeegse vierdaagse gehouden. Ook daar vonden extra controles plaats. Voor overtreding van de Drank- en Horecawet werden twee boetes en vier waarschuwingen uitgedeeld. In één horecagelegenheid waar veel jongeren beneden de 16 jaar aanwezig waren, werd alcohol verkocht zonder te vragen naar een legitimatiebewijs. De ondernemer ervan kreeg een forse boete.

In het kader van de Warenwet, werden in Nijmegen 100 controles uitgevoerd naar de veiligheid van het aangeboden voedsel. Die controles leidden tot dertien waarschuwingen. Vooral de bewaartemperatuur van bederfelijk voedsel was vaak te hoog. Eén ondernemer bleek niet in het bezit van de vereiste papieren. In samenwerking met de politie werd hij verwijderd.

Dit jaar was het eerste jaar dat de VWA ook controleerde op de naleving van het rookverbod in de horeca. Noch op Terschelling, noch in Nijmegen werd het rookverbod overtreden.

Leeftijdscntrole bij sportkantes onvoldoende

Vier van de tien sportkantes verkochten in 2007 alcohol aan jongeren zonder hun leeftijd te controleren. De VWA noemt de naleving van de Drank- en Horecawet door de sportkantes "nog zeer onvoldoende".

Controleurs van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) hebben in 2007 een groot aantal sportkantes gecontroleerd op de naleving van de Drank- en Horecawet. Bij de controles is gekeken naar de verstrekking van alcohol aan jongeren onder de 16 resp. 18 jaar ; naar de verplichte aanduiding van de leeftijdsgrenzen ; naar het bezit van een vergunning voor het schenken van alcohol en naar de aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd personeel.

In totaal bezochten de controleurs 727 sportkantes. Bij 518 daarvan is uitsluitend gecontroleerd of de zaken op papier in orde waren (vergunning, aanduiding leeftijdsgrenzen, "gediplomeerde" leidinggevende). Bij 209 verenigingen is de daadwerkelijke naleving van de bepalingen met betrekking tot de leeftijdsgrenzen gecontroleerd.

Bij de controle met betrekking tot de leeftijdsgrenzen, werd in 42% van de gevallen geconstateerd dat er alcohol werd verstrekt aan jongeren zonder hun leeftijd vast te stellen. Tegen die kantes werd door de VWA een maatregel genomen. Bij navraag achteraf gaf 51 procent van de verenigingen aan de leeftijd niet aan de hand van een officieel leeftijdsbewijs te controleren, maar uitsluitend naar de leeftijd te vragen. Dat is echter volgens de wet onvoldoende. Bij 19% van de

verenigingen gaf men aan helemaal geen leeftijdscntrole uit te voeren (bij sommige sporten was dit zelfs meer dan 25% !). Slechts 30% van de kantes voerde de controle op de juiste wijze uit.

Bij de controles van de papieren werden minder overtredingen gecon-

stateerd. In totaal werd tegen 13% van de hierop gecontroleerde verenigingen een maatregel genomen. De wettelijk verplichte aanduiding dat geen alcohol wordt verkocht aan jongeren beneden de 16 resp. 18 jaar, ontbrak in 22% van de kantes. Bij 19% van de verenigingen was geen "gediplomeerd" leidinggevende aanwezig, hoewel dit volgens de wet vereist is bij de verstrekking van alcohol. En tenslotte bleek 10% van de verenigingen niet te beschikken over een rechtsgeldige vergunning.

Door genoemde tekortkomingen is het voor jongeren nog altijd te gemakkelijk om in sportkantes aan alcoholhoudende drank te komen.

Aanscherping alcoholwetten in België en Frankrijk

Excessief alcoholgebruik door jongeren, in het bijzonder het comazuipen, heeft in België en Frankrijk geleid tot voorstellen om de alcoholwetgeving aan te scherpen. In beide landen willen de ministers van volksgezondheid iets doen aan de leeftijdsgrenzen voor alcohol.

België heeft tot nu toe de meest liberale wetgeving van Europa met betrekking tot alcohol. In de horeca heeft men hetzelfde systeem als Nederland, met grenzen bij 16 en 18 jaar voor respectievelijk zwak-alcoholhoudende dranken en sterke drank. Jongeren beneden de 16 kunnen dus geen alcoholhoudende drank drinken in een café. Maar in winkels en slijterijen kunnen zij wel bier en wijn per fles(je) kopen. Daar geldt alleen voor sterke drank een leeftijdsgrens, en die ligt bij 18 jaar.

De Vlaamse en Waalse ministers van Gezondheid hebben midden juni

de federale wetgever gevraagd de leeftijdsgrenzen voor het drinken van alcohol in het openbaar, ook verplicht te stellen voor de verkoop van ongeopende verpakkingen in winkels en dergelijke. Verder willen zij een verbod op de verkoop van alle soorten drank in tankstations (daar mogen bier en wijn tot nu toe wel verkocht worden) en een verbod op gratis uitdelen van alcoholhoudende drank bij evenementen.

In Frankrijk is de situatie minder gecompliceerd dan in België. Hier gelden tot nu toe net als in Nederland voor alle verkooppunten de grenzen van 16 en 18 jaar. En alcohol in tankstations is er al jaren verboden. De Franse minister van gezondheidszorg Roselyne Bachelot heeft midden juli het voorstel gedaan om over te gaan op één leeftijdsgrens bij 18 jaar voor alle soorten drank. Eenzelfde regeling als bij ons enkele jaren geleden minister Borst voorstelde.

En dit...

... was een spookrijder door alcoholgebruik. Deze keer niet per auto, maar op de fiets.

In een nacht van dinsdag op woensdag in juli, haalde de politie een 21-jarige fietser uit Tilburg van de A 58 bij Gilze. De jonge man reed dronken en zonder licht tegen het verkeer in. Hij gebruikte nu eens de vluchtstrook en dan weer de strook langs de middenberm.

De politie onderbrak zijn levensgevaarlijke rijgedrag en nam de man mee naar het bureau. Hij was te dronken om een verklaring af te leggen. Bij de ademtest blies hij ca 2,0 promille. Na het uitslapen van zijn roes, verklaarde hij de volgende ochtend zich niets van zijn gevaarlijke verkeersgedrag te herinneren . . . . .

* * *

... was een geval van enorme zelfoverschatting na alcoholgebruik.

Het betrof een oude Zweed, die aan zijn 78 levensjaren nog niet genoeg had gehad om te leren dat alcohol een riskant goedje is.

Hij was in Denemarken uit geweest, en bemerkte toen hij terug wilde dat hij niet meer genoeg geld had voor een kaartje voor de veerboot. Overmoedig door de drank, besloot hij een bootje te stelen om de 5 km brede Oresund over te varen. Er was natuurlijk geen motor bij het bootje, dus moest hij roeien.

Toen hij een kilometer uit de kust was, sloeg de alcohol toe en viel de roeier in slaap. Hoe lang hij daar dobberde is niet precies bekend. Op een gegeven moment merkte de Deense kustwacht hem op en sleepte hem terug.

Die Zweed heeft alle geluk van de wereld gehad, dat hij op de drukbevaaren Oresund niet is overvaren door een groter schip. Dat was zijn dood geworden . . . . .

* * *

... was op een woensdagavond in juli een geval van bijna dodelijk biergebruik door een zeventienjarige jongen.

Het betrof een 17-jarige jongen uit Maasland, die bij de voetbalkooi op de Kluisakade onwel werd als gevolg van

kort daarvoor genuttigde alcohol. Toen de politie verscheen, had de jongen geen ademhaling meer.

Nadat er eerste hulp was verleend, begon hij weer te ademen. Per ambulance werd hij naar het ziekenhuis vervoerd. Volgens verklaringen van getuigen had de jongen 7 halve liters bier en een paar slokken whisky gedronken voordat hij onwel werd.

Als er niet op tijd hulp was verleend, had de jongen nu niet meer geleefd . . . . .

* * *

... was een geval van rijbewijs moeten afgeven door alcohol.

Op een dinsdagmiddag in juni kreeg de politie van Culemborg een melding binnen dat er een auto tegen een boom was gereden. Toen de politie bij de auto aankwam, bleek de bestuurder spoorloos verdwenen.

Aan de hand van het kenteken en van getuigenverklaringen kon de bestuurder, een 33-jarige Culemborger achterhaald worden. Hij bleek behoorlijk onder de invloed van alcohol te verkeren.

Omdat hij in oktober ook al was betrapt op rijden onder de invloed, moest hij zijn rijbewijs inleveren . . . . .

Nieuws

Stichting ANGOB en Stg Angob Vakantieoord

JEUGDHERINNERING (1)

Het was in de Duitse bezettingstijd. Veel mogelijkheden voor ontspanning waren er niet. Ook op school weinig of geen leuke dingen. Van de weeromstuit propjes schieten onder de les. Maar dat mocht vanzelfsprekend niet, en leverde strafwerk op voor de betrapte schieter.

Dat propjes schieten was ook eigenlijk heel kinderachtig. In de klas begon iemand, wie was nooit bekend, en binnen de kortste keren was de chaos compleet. Een verstandige leraar of lerare wist hier gauw een einde aan te maken. Een woedende lesgever voor de klas kon echter ook voorkomen.

Na zo'n incident ging de schoolmiddag verder en na het collectief nablijven ging je naar huis. En dan zie je opeens voor een raam een bijljet. Met opvallende letters staat er: **DE ONBEKENDE MOORDENAAR**. Verder lezend blijkt dat het de titel is van een film die vertoond gaat worden, over enkele dagen in een kerkzaal bij jou in de buurt. Thuis vertel je aan je moeder wat je gezien hebt, en vraagt of je er naar toe mag. Vader was er niet. Die zat toen gevangen in concentratiekamp Vught.

De gebruikelijke gezinsdiscussie volgt: heb je nog huiswerk voor school; gaan je zusjes ook mee; weet je waar het van uitgaat? De laatste vraag brengt mij op het idee om in het kerkblad te kijken. Daar staat het antwoord op moeders vraag. De filmavond gaat uit van de Nationale Christelijke Geheel-Onthouders Vereniging. Dat was dus wel verantwoord.

De film ging over mensen die een hoop ellende meemaakten. Er vielen zelfs doden. Vandaar de titel "de onbekende crimineel was de alcohol. Dat werd mij die avond heel duidelijk, en was het begin van meer bemoeienis met het alcoholprobleem.

Die avond werd medegedeeld dat er in Amsterdam een afdeling zou worden opgericht van De Schakel, de toenmalige jeugdafdeling van de NCGOV. Nog geen week later was de eerste bijeenkomst van De Schakel. Naast alle gezelligheid moesten er ook zaken worden gedaan. Zo moest er een bestuur komen. Ondergetekende werd secretaris. Mijn start in de blauwe beweging. Ik kreeg het er druk mee. Propjes schieten op school was er niet meer bij. De eerstvolgende Schakel-bijeenkomst moest de secretaris verstek laten gaan. Zijn vader kwam weer thuis.

René Mensink

Verschijsing GO

Voor het eerstkomende nummer van dit blad is 6 november gepland als verschijningsdatum. Copij voor dat nummer graag uiterlijk 11 oktober bij de redactie.

BEGUNSTIGERSDAG Stichting ANGOB

Op zaterdag 6 september organiseert Stichting ANGOB zijn eerste begunstigersdag. Deze wordt gehouden op 't Spoek, Spoekweg 55 te Beekbergen. De deelnemers zijn welkom vanaf 10.45 u, het programma begint om 11.15 u. De dag staat open voor alle begunstigers van Stichting ANGOB. Deelname is gratis. Tussen de middag wordt een eenvoudige broodmaaltijd aangeboden.

's Morgens praat voorzitter Dingeman Korf u bij over de ontwikkeling van de Stichting tot op dat moment, en over de recente ontwikkelingen van het Nederlandse alcoholbeleid. 's Middags zal een ex-verslaafde, bewoner van het ontwenningencentrum "de Wending" van het Leger des Heils, vertellen over zijn ervaringen.

Voor geïnteresseerden is er verder een beknopt jaarverslag over 2007

beschikbaar, dat dus deels nog slaat op de maanden als vereniging en deels op de maanden als stichting.

In verband met de catering wordt u dringend verzocht u per omgaande aan te melden, bij secretaris: R. Peereboom, Bergeonstraat 1, 1851 KB Heiloo, tel. 072 - 53 35 192 of mobiel 06 20 367708

Contactbijeenkomst Noord-hollandse drankbestrijders in Enkhuizen

Op dinsdag 28 oktober organiseert afdeling Enkhuizen van de ANDO een contactbijeenkomst in de Nieuwe Doelen, Spoorstraat 2 te Enkhuizen. Zoals gebruikelijk zijn alle drankbestrijders uit Noord-Holland (en eventueel ook van verder weg) van harte welkom.

Zaal open 10.00 uur. Om 10.45 u optreden van Marjolein Latour uit Hoogwoud met een zang- en theatervoorstelling, om 12.00 u soep en broodmaaltijd, om 14.00 u optreden van Bep Herbershoff en Jannie Schut van toneelgroep 2gether.

In verband met het organiseren van de lunch graag tijdig aanmelden bij Hester Ramkema, tel. 0228 - 316078.

Trekkershutten op 't Spoek

De gasten die verblijven in de trekkershutten op 't Spoek schrijven vaak hun ervaringen in het gastenboek. We willen u enkele van die reacties niet onthouden. Een greep....

➤ We hebben het hier weer goed gehad. Vier nachten in de comfortabele hut was een rustpauze in onze fietsvakantie. Het was hier net als vorig jaar een verrassend fijne plek. Bea, jouw frieten zijn onovertroffen. De wasmachine en de droger boden uitkomst. En natuurschoon blijft schoon, ook al was het vooral nat. Groeten, en wie weet weer tot ziens.

➤ Die geräumige schöne "Trekkershut" auf dem Campingplatz 't Spoek hat uns sehr gefallen. Grosse Betten, ein Sitzbank und sogar ein Kühlschrank - fast etwas Luxus. Das Wetter zeigte sich von der besten Seite und so nutzten wir die Tage mit Fahrradfahren in der Veluwe und in der Umgebung.

➤ Na een bijzonder vriendelijke ontvangst en een duidelijke uitleg over de trekkershut en het sanitairgebouw

zijn we eerst gaan genieten van het terras voor de hut. Genieten van het uitzicht en de rust en stilte en een welverdiend glas fris in de zon. Camping 't Spoek is onze tweede stop van onze fietsvakantie 2008. We hebben al enige ervaring met trekkershutten op diverse campings, maar deze hut verdient zijn plus zeker. Prima schoon en comfortabele bedden. De omgeving is puur natuur met oneindig veel fiets- en wandelpaden. Prachtige flora en fauna.

➤ Voor het vierde jaar in de meivakantie met de fiets op stap en dan gebruik maken van trekkershutten. Prima camping. Sanitair erg goed. Prachtig weer en een everzwijn gezien. Nu op naar Opheusden en misschien tot volgend jaar.

➤ Na een fietstocht vanuit Apeldoorn kwamen we na wat omwegen aan op Camping 't Spoek. Voor ons voor het eerst in een trekkershut. Prachtig en luxe. Dit gaan we vaker doen. Zeer gastvrije en rustige camping. Zeer aan te bevelen voor mensen die van rust houden. We komen vast weer een keer terug.

Nieuwsbrief VWS : teleurstellend weinig aandacht voor alcohol

Eind juni verscheen Nieuwsbrief nr.10 over de voortgang bij de uitwerking van de Preventienota van VWS. Deze nieuwsbrief besteedt hoegenaamd geen aandacht aan de preventie van alcoholproblemen. De mededeling in de Preventienota dat alcohol met roken en overgewicht tot de speerpunten van het preventiebeleid zou behoren, lijkt in de doofpot geraakt te zijn.

De Preventienota had als motto "kiezen voor gezond leven". Er werd een projectgroep Kiezen voor Gezond Leven opgericht, die onder andere berichtgeving zou verzorgen over de voortgang bij de uitvoering van de preventienota. Twee maanden geleden verscheen in dat kader Nieuwsbrief nr.10, een uitgebreide brief van vieren-eenhalf pagina.

In deze nieuwsbrief wordt roken gezondheidsvijand nummer één genoemd. Aan de overige genoemde gezondheidsvijanden wordt geen rangorde toegekend. Aan roken wordt een aparte paragraaf van ca éénderde pagina gewijd. Ook de ontwikkeling van een "beweegkuur" krijgt een aparte paragraaf, evenals het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen. Alcoholpreventie daarentegen niet. Wel is er een aparte paragraaf "Partnerships" waarin het samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcohol genoemd wordt.

De paragraaf Partnerships (waarom niet partnerschappen?) meldt: "Voor alle speerpunten uit de Preventienota zijn inmiddels met subsidie van VWS samenwerkingsverbanden ontstaan tussen publieke en private betrokken partijen om te komen tot een gezamenlijke aanpak van de speerpunten". Dan worden de reeds eerder gestarte samenwerkingsverbanden Stop met Roken en Vroegsignalering Alcohol genoemd. Het blijft bij het noemen ervan, er wordt niet op inhoud of voortgang ingegaan (maar aan roken

was daarvoor al een aparte paragraaf gewijd). Vervolgens wordt de oprichting gemeld van de samenwerkingsverbanden Depressiepreventie (eind 2007) en Overgewicht (april 2008). Aan beide wordt een aparte alinea gewijd, waarin met name op de doelstelling wordt ingegaan.

Onder de "private betrokken partijen" valt in het geval van alcohol met name de alcoholbranche. Die heeft bij herhaling betoogd graag met de overheid te willen samenwerken bij het tegengaan van alcohol-misbruik, mits het alcohol-gebruik ongemoeid zou worden gelaten. Van een aanpak van de alcoholproblematiek over een maatschappijbreed front, zoals genoemd in de nota van 1986, is dan ook geen sprake. Men beperkt zich tot een klein onderdeel van de problematiek.

VWS en alcoholbranche werken samen aan een project waar de branche zich geen buil aan kan vallen, de vroegtijdige signalering van het afglijden naar probleemdrinker. Dat voorkomt menselijk leed. Daaraan meewerken verbetert de reputatie van de branche. Bovendien kost het de branche hoegenaamd geen omzet, en voorkomt het veel negatieve publiciteit over alcohol. In andere sectoren van de alcoholproblematiek blijven echter slachtoffers vallen. En wat erger is, de besmettingsbron waaruit de problemen voortkomen, de opvatting dat alcohol een doodnormaal consumptieartikel is, blijft onaangetast.

Dingeman Korf

Hersenaantasting door cannabis

Dagelijks roken van marihuana doet de hersenen krimpen. Aldus de begin juni gepubliceerde bevindingen van onderzoekers van de universiteit van Melbourne. Zij observeerden twintig jaar lang een groep marihuanarokers en een controlegroep van niet-rokers.

Bij lijkschouwing van overleden cannabisgebruikers, is in het verleden vaak geconstateerd dat zij een verkleind hersenvolume hadden. Uit die constatering valt echter niet op te maken of hun hersenen gekrompen waren door marihuanagebruik, of dat zij op voorhand al een kleiner hersenvolume hadden (en mogelijk daarom marihuana waren gaan gebruiken).

Om de vraag naar oorzaak en gevolg te beantwoorden, zetten onderzoekers van de universiteit van Melbourne een langdurig experiment op. Zij vonden een aantal dagelijkse gebruikers van marihuana (allen mannen) bereid aan het experiment mee te werken. Zij rookten dagelijks vijf of meer joints. Daar tegenover stelden de onderzoekers een controlegroep van niet-gebruikers die van eenzelfde opleidingsniveau en eet- en drinkgewoonten was als de gebruikersgroep.

De hersenen van de mannen uit beide groepen werden regelmatig gemeten. Door de lange duur van het onderzoek, vielen in de loop der jaren deelnemers uit. Na twintig jaar bestond de groep van de gebruikers nog uit 15 mannen.

In de loop van die twintig jaar was een geleidelijke krimp van het hersenvolume van de gebruikersgroep opgetreden. Zo was uiteindelijk een belangrijk onderdeel van de hersenen, de hypothalamus, bij de rokers 12 procent kleiner dan bij de niet-rokers. Daarnaast was het hersengedeelte dat emoties verwerkt, bij de rokers 7 procent kleiner. Bij een denktest brachten de rokers het er eveneens slechter af dan de niet-rokers.

De woordvoerder van de onderzoekers, neuropsycholoog Murat Yücel concludeerde in een kranteninterview dat dagelijks fors marihuanagebruik duidelijk giftig is voor het menselijk brein. Dat heeft gevolgen voor hun gedrag, en daarmee voor de samenleving.

kinderen op straat niet strafbaar is (in sommige gemeenten is dat per gemeentelijke verordening strafbaar gesteld), zit er een gat in de wet die mede bedoeld is voor de bescherming van de jeugd. De politie moet daarom de mogelijkheid krijgen om op straat op te treden. Van de supermarkten mag alleen verwacht worden dat zij de zaken binnenshuis goed regelen.

Het CBL heeft een gesprek aangevraagd met de VWA over de zijns inziens onwerkbaar situatie met de betrekking tot de aanvullende regelgeving.

SUPERMARKTEN KLAGEN OVER ALCOHOLWET

Wie drank wil verkopen, mag dat voor wat bier en wijn betreft uitsluitend doen aan personen van 16 jaar en ouder. Voor sterke drank geldt zelfs een grens van 18 jaar. Voor cannabis en tabak gelden vergelijkbare leeftijdsgrenzen. Die grenzen zijn wettelijk verplicht gesteld ter bescherming van de volksgezondheid. Beneden de grens zijn genoemde producten extra gevaarlijk.

De regels lijken duidelijk, en zeker met het webcam-systeem van het bedrijf HEM uit Breda goed uitvoerbaar. Er is echter een aanvullende regel die stelt dat het personeel verantwoordelijk is voor illegale praktijken rond de verkoop van alcohol die zich afspelen binnen hun gezichtsveld. Die regel

introduceert een grijs gebied rondom de verkoop.

Als een volwassene overduidelijk de drank koopt voor een jongen van 14 die bij hem is, valt dat nog wel te constateren. Maar wat als de 14-jarigen buiten blijven, en een 16-jarige hun pilsjes laten kopen? Die 14-jarigen aan de andere kant van de glazen winkelpui, vallen binnen het gezichtsveld van de caissière. Maar buiten haar werkveld. Kan zij de verkoop weigeren voordat zij heeft kunnen constateren dat die 14-jarigen en de 16-jarige bij elkaar horen? Hoe zit het als die 14-jarigen pas komen opdagen nadat de verkoop geheel legaal heeft plaatsgevonden?

Zolang te jonge kopers niet wettelijk mede-strafbaar zijn (een wetsregel daarvoor is al geruime tijd in voorbereiding) of het bezit van alcohol door